

Styrkor, möjligheter, svagheter och hinder

sammanfattning av resultatet från tre uppstartsseminarier om projektet "frivilliga motverkar ofrivillig ensamhet hos äldre".

Organisationen

Styrkor

SPF Seniorerna är en stark, etablerad, rikstäckande organisation med möjlighet att driva frågor med stor kompetens. Vi finns i hela landet, lokalt, regionalt och nationellt med föreningar, distrikt och förbund. Vi är också en organisation med starkt renommé och känt varumärke och med stor lokalkännedom. SPF Seniorerna har dessutom ett högt förtroende.

På flera orter är SPF Seniorerna den största organisationen för seniorer. Det finns en stor föreningserfarenhet inom hela organisationen. Korta beslutsvägar inom SPF Seniorerna

SPF Seniorerna har många medlemmar och medlemsantalet ökar. Det ger möjlighet till fler engagerade medlemmar.

Vi har en förbundsledning som engagerar sig, uttalar sig, driver frågor och har en vilja att driva projekt. På kansliet finns kunnig personal. Detta kommer hela organisationen till del.

I distrikt och föreningar finns oftast väl fungerande och engagerade styrelser. Styrelserna gör ett enormt jobb för föreningarna och föreningarnas verksamhet. Kunskapen och erfarenheten är stor bland medlemmarna och trots att det ibland är svårt att engagera medlemmar finns ett stort engagemang. SPF Seniorerna bidrar till bättre hälsa och erbjuder medlemmarna friskvård i föreningarna.

Tillsammans har vi ett enormt stort nätverk.

Svagheter

Det finns brister i kommunikationen inom SPF Seniorerna. Information om vad förbundet gör når inte alltid medlemmarna och tvärtom.

Kännedom om SPF Seniorerna utanför organisationen behöver öka.

Det behövs bättre samverkan inom och mellan distrikten.

Ofrivillig ensamhet är en fråga som inte är prioriterad i flera föreningar.

För att nå fler ensamma behöver fler föreningar engagera sig i frågan.

Kunskapsnivån om målgruppen behöver höjas.

Generellt

Det finns konflikter som behöver lösas.

Många olika viljor kan ställa till det, men kan också vara en styrka.

Det finns en osäkerhet inför det som är nytt och ibland sitter vi fast i gamla mönster. ”Så här har vi alltid gjort”.

Hinder

Sekretess och GDPR

Sekretess och byråkrati gör det svårt att nå ensamma äldre inom exempelvis vården eller hemtjänsten. När sekretessen hindrar oss får vi hitta nya vägar, till exempel få ut information via Kyrkan och hemtjänsten.

Konkurrens

På vissa orter finns en konkurrens med andra organisationer, exempelvis PRO. I större städer, i till exempel i Stockholmsområdet, finns det konkurrerande aktiviteter och verksamhet som gör att SPF Seniorerna kan ha svårt nå fram. På flera ställen saknas support från kommunen.

Lokaler

Ett stort problem inom organisationen är brist på möteslokaler, höga lokalhyror och svårighet att hitta tillräckligt stora lokaler. Få föreningar har fasta lokaler. Mötesmöjligheterna är bra för de föreningar som har egen lokal. Ett uppdrag till pensionärsråden kan vara att påverka kommunen att tillhandahålla fasta lokaler eller ordna så föreningarna får komma in på exempelvis kommunens träffpunkter.

Ekonomi

Svårt med finansiering av rekrytering av frivilliga och genomförande av verksamheten för att motverka ofrivillig ensamhet.

Engagera frivilliga

Svårt att rekrytera och få medlemmar att engagera sig i verksamheten, framförallt yngre seniorer. Det finns mycket som konkurrerar om medlemmarnas och blivande medlemmars tid. Det kan vara andra organisationer, resor, barnbarn eller hobbies och föreningarnas andra aktiviteter. Många 65-plussare fortsätter också att jobba hel- eller deltid.

Generellt är det för få medlemmar involverade i verksamheten.

Det är också svårt överlag att få medlemmar att ta på sig olika typer av uppdrag.

Vi vet att det finns en stor kompetens inom organisationen, men dålig personkännedom gör att vi inte vet vilka kompetenser eller intressen som finns och hos vem.

Föreningens storlek påverkar möjligheten att rekrytera frivilliga.

I små föreningar kan det vara svårt att få medlemmar att ställa upp och ta på sig uppdrag, till exempel på grund av avstånd, som gör att resor i framför allt landsbygd kan bli långa och dyra.

Till SPF Seniorernas fördel är alla ”mångkunniga” medlemmar med yrkeskunskap, breda erfarenheter inom flera områden. Dessutom lång och riklig livserfarenhet med omfattande kunskap i många frågor.

40-talisterna är en stor generation med föreningsvana, lojala och vana att ställa upp som frivilliga. Snart går de första 60-talisterna i pension. Det är också en stor grupp, som gör att medlemsvärvningen har möjlighet att växa.

Vad kan vi göra för att engagera fler frivilliga?

Lyft eldsjälarna, de är väldigt viktiga för verksamheten.

Visa mer stöttning och uppmuntran mot de frivilliga som engagerar sig.

Synliggöra och offentligt tacka de volontärer/frivilliga krafter vi har, be dem berätta om sitt frivilliguppdrag.

Fokusera på och engagera yngre seniorer.

Anordna aktiviteter som når yngre seniorer.

Formulera uppdraget som frivillig så att det blir mer attraktivt, till exempel att det ger människor lycka, att det får dem att känna sig behövda och få en möjlighet att utveckla sig själv.

Uppmuntra och stötta medlemmar så att de vågar ta på sig ett till att börja med mindre uppdrag. Att erbjuda frivilliga enstaka insatser, exempelvis fika eller promenad där man inte behöver boka upp sig på ett antal träffar, är enklare att få ansvariga till. I större förening finns möjligheten att jobba med kommittéer som har olika ansvarsområden.

Ett fungerande samarbete med SV med många studiecirkel ger möjlighet att rekrytera nya medlemmar. De som deltar i cirkelarna går ibland med i SPF Seniorerna.

Diskussion

Yngre medlemmar har en annan inställning till frivilligarbete än vad vi är vana vid, vilket resulterar i att det är svårt att rekrytera frivilliga om de inte får betalt. Det är något som måste tas hänsyn till, hur kan vi påverka den attityden?

Ofrivilligt ensamma äldre

Många äldre lever i ofrivillig ensamhet. Varför når vi inte fler deltagare?

Det finns en svårighet att nå personer som lever i ofrivillig ensamhet och de allra ensammaste är den grupp som är svårast att nå.

Hur identifierar vi målgruppen? Många i målgruppen är inte medlemmar.

Dessutom är det en stor målgrupp som inte är homogen.

Hinder för att nå den som är ofrivilligt ensam för att delta i verksamhet

- Rädsla för att svara på telefonsamtal från okända nummer riskerar att göra att vi inte når de ensamma äldre. Den som blir uppringd tror att det är bedrägeriförsök och svarar inte.
- Svårt att våga fråga. Det finns ett stigma och en ”skämsfaktor” i att erkänna att man är ensam.
- Det kan vara ett hinder att ta sig från A till B som kan bero på tex. fysisk sjukdom, funktionsnedsättning, psykisk ohälsa eller en ej fungerande kollektivtrafik. Det sistnämnda är inte ovanligt på landsbygden. Det kan också finnas en oro för hur tillgängligheten är vid resor eller aktiviteter. Finns det en toalett? Osäkerhet om ibland enkla saker riskerar att göra att den ensamma stannar hemma.

Några tips på insatser för att nå ofrivilligt ensamma

- Styrelsen ringde upp alla som var 80+ i föreningen vilket gav resultat.
- Anordnar fika på somrarna för den gruppen.

- ”Sitt inte ensam, kom med i gemenskapen” annonseras varje vecka i lokalpressen. Annonsen riktar sig till alla, även icke medlemmar.
- Bjudit in singelhushåll (för att öka chansen att nå ensamma) till aktiviteter.
- Regelbunden information och program i brevlådan hos de medlemmar som lever i ensamhushåll.
- Aktiviteter med temat ”ta med en icke-medlem”.
- Möten ”one to one” – uppsökande verksamhet med personlig kontakt.
- Ett utskick till alla 65+ i kommunen som inte var medlemmar. Det gav ingenting, men följdes upp med hembesök för att ta reda på orsaken till att så få nappade och det gav bättre resultat. Det personliga mötet är viktigt!
- Lämnar information om förening och aktiviteter till biståndshandläggare eller vårdcentraler som sen ger den vidare till de som kan tänkas behöva den.
- Ringde upp alla ensamma medlemmar och träffade de som ville. Dessa träffar har fortsatt.
- Trygghetsboende med värd, där finns en möjlighet att komma in.

Alla bra tips på verksamhet som delats under de tre seminarierna samlas nu i en tipskatalog, som kommer att ligga både på hemsidan och intranätet. Katalogen fylls på med bra tips från er i föreningarna.

Påverkan

SPF Seniorerna har möjlighet att påverka på alla nivåer.

SPF Seniorerna är bra på att delta i samhällsdebatten nationellt, regionalt och lokalt.

Vi är representerade i de kommunala och regionala pensionärsråden och i vissa kommuner finns en bra upparbetad kontakt med äldresamordnaren.

Kommunala pensionärsråd (KPR). Vilka representanter som kommunen skickar till KPR ger en indikation om hur viktigt kommunen tycker att det är. Vi måste göra vad vi kan för att kommunerna tar KPR på allvar och skickar en ”tung” representant. Seniorfrågor hamnar under socialtjänsten enbart på grund av ålder, frågorna måste ligga som ett eget utskott under kommunstyrelsen.

Välfärdsteknik. Utvecklingen går framåt vilket både är positivt och negativt. Kameror och robotar som exempelvis håller koll på när det är dags för medicin är effektiva, men det tar även bort möjligheterna för många att få social interaktion. Tekniken har tagit över delar av personalens arbetsuppgifter. En sak för KPR att uppmärksamma kommuner på.

Samarbete

SPF Seniorerna är öppna för samverkan.

Något som kommit fram som en mycket viktig del för verksamheten med att motverka ofrivillig ensamhet är just samarbete, framförallt mellan kommunen och föreningen.

Exempel på andra samarbetspartner är Studieförbundet Vuxenskolan, Volontärbyrån, kyrkan, kommunen, anhängkonsulenter, andra myndigheter, andra seniorföreningar och/eller andra föreningar på orten, bibliotek, hembygdsföreningar, bygdegårdsföreningar, kommungrupper, skolor och elever. Listan kan göras lång och vi fyller gärna på den med fler förslag.

Kommunikation och marknadsföring

Externt

Det är svårt att nå ut med information om nyttan av att vara medlem i SPF Seniorerna. Viktigt att få fram budskapet ” what's in it for me”, varför ska jag vara med i SPF Seniorerna? Upplevelsen är att kännedomen om SPF Seniorerna ibland är dålig utanför föreningen.

Det har också varit svårt med marknadsföring av de aktiviteter och den verksamhet som erbjuds och genomförs för att motverka ofrivillig ensamhet hos föreningarna. Vi behöver öka och förbättra marknadsföringen både lokalt, regionalt och nationellt.

Annonsering är dyrt vilket gör att det blir svårt att nå ut till alla medlemmar i större föreningar.

Internt

Svårt att få informationen att tränga igenom hela vägen genom organisationen.

Vi behöver bli bättre på att synas när vi gör aktiviteter.

Vi behöver tänka på att när vi genomför aktiviteter är det bra om vi har kläder med SPF Seniorerna-tryck eller på annat sätt tydligt visar vilka vi är för att kunna locka nya medlemmar.

Lokal media

Seniorbilaga i lokal media.

Här kan vi nå äldre som ännu inte är medlemmar.

I lokalpressen når vi fler av de som inte är digitala.

Social media

Även om vi annonserar på vår hemsida kan det vara svårt att få folk att läsa där.

Använd sociala medier. Sprid information via till exempel Facebook (Förbundet har 93 000 följare på Facebook) och hemsidan.

Övrigt

Knyt externa kontakter. Använd de lokala nätverken. Personliga möten viktiga.

Delta i och sprid information på kommunens informations- och dialogdag.

Upprepa, upprepa, upprepa!

Verktyg

Vi har redan idag tillgång till många bra redskap, se [SPF Seniorernas webbplats](#). Rätt använt kan vi både förbättra och utveckla den verksamhet som pågår.

Digitalisering.

Är både en möjlighet och ett hinder.

Vi kan nå ut till en större grupp människor genom exempelvis mejl och digitala media, men alla medlemmar är inte digitala och har inte möjlighet att ta till sig informationen.

Den digitala mognaden och kunskapen är ibland låg. Kompetensen behöver höjas.

Flera medlemmar har inte tillgång till vissa digitala verktyg och kan till exempel inte anmäla sig till arrangemang digitalt.

Övriga verktyg

Brett utbud av program och många aktiviteter i föreningarna.

Bra underlag och dokument finns tillgängliga på SPF Seniorernas webbplats, bland annat "Tillsammans mot ensamhet" och "Tillsammans - mindre ensam".

Ett nytt och effektivare medlemsregister gör det möjligt att använda på ett bättre sätt än det tidigare registret.

Tidningen senioren.

Mötesglädje-appen

Övrigt

Övrigt som är en tillgång i arbetet med att motverka ofrivillig ensamhet

Vi förstår innebörden av att vara ofrivilligt ensam.

Vi är uthålliga och står för kontinuitet.

Vi är bra på relationer, har god social kompetens och känner empati.

Egenskaper som kan "sätta käppar i hjulet"

Dålig självkänedom, rädslor, bekvämlighet, dåligt intresse och svagt engagemang.

Vad kan föreningarna och distrikten göra:

- Uppdatera medlemsregistret i föreningarna för att inte missa att kontakta någon.
- Inventera bland medlemmar och styrelser för att få kontakter och kunna presentera de områden som arbete utförs inom.
- Definiera/identifiera ofrivilligt ensamma.
- I Skaraborg jobbar distriktet med att inventera föreningarna för att få en bild av vad de gör för att motverka ofrivillig ensamhet. Även kommunerna är tillfrågade, den som är ansvarig för KPR kommer att kontakta respektive kommun och fråga vad de gör för att motverka ofrivillig ensamhet.
- **Möjlighet till finansiering**
- Bidrag från Socialstyrelsen och Postkodsstiftelsen.
- Externa sponsorer.
- Partner med lokala Sparbanker. Här finns stipendier att söka. Kommunala föreningsbidrag.

Önskemål

Stöd centralt.

- Hitta en grundstruktur med engagerade frivilligarbetare och gemensamma punkter inom organisationen. Alla föreningar är olika, central styrning kan vara svårt. Viktigt att det inte handlar om central styrning utan att den struktur vi bygger upp är flexibel och utgår från föreningarnas olika behov och förutsättningar.
- Plocka upp och jobba med Kreativa idéer.
- Bygg upp en bra bas med erfarenheter, mycket bra verksamhet och bra idéer och tips med hjälp av Socialstyrelsens "inte ensam-pengar", som vi har nytta av i det fortsatta arbetet.
- Att SPF Seniorerna tydligt och kraftfullt driver på i frågan och även stöttar ekonomiskt.
- Informationsblad om vad som händer och är aktuellt på Förbundet till avdelningarna för att läsas upp på medlemsträffar och liknande.

- Seminarium eller liknande i ansökningsförfarande – hur formulerar vi oss på rätt sätt? Ansökningar om pengar från Socialstyrelsen är krångliga.
- Skapa mötesplatser och ge organisationen möjlighet att dela kunskap mellan medlemmar och föreningar.
- Önskar riktlinjer för ansvarsfördelning mellan stad/kommun och civilsamhället. Var går gränsen och hur mycket är vars och ens ansvar?
- Underlag för att utvärdera verksamheten. Avsaknad av uppföljningssamtal. Oklart om arbetet gav resultat eller inte. Nådde vi fram till de ensamma? Fungerar kommunens arbete som det är tänkt?
- Kunskap uppifrån. Exempelvis genom föreläsningar om forskning inom området.
- Lagar och förordningar.
- Gräns för skattebefrielse. Vad räknas som gåva av Skatteverket när det gäller middagar och andra aktiviteter?

2024-10-28